

Wiesław Charczuk
(Akademia Podlaska)

„Młody Polak” – zapomniane pismo młodzieżówki Narodowych Sił Zbrojnych w Siedlcach

W struktury nowej XII Komendy Okręgu NSZ-AK weszła Młodzieżówka Narodowa (nazwę nadał Ferdynad Kosiba), tzw. „Młodzieżówka”, która powstała w 1943 r. jako Siedlecka Organizacja Młodzieżowa XII KO NSZ. Na przełomie 1943 i 1944 r. ustaliła się następująca struktura „Młodzieżówki”: plut. pchor. Tadeusz Jaworowski „Jata” – dowódca oddziału, kpr. pchor. Józef Lipiński – zastępca dowódcy, kpr. pchor. Stanisław Okniński „Zych” – dowódca pierwszego plutonu, kpr. pchor. Lech Przyborowski – dowódca drugiego plutonu, kpr. pchor. Mieczysław Rejenciak „Konrad” – dowódca trzeciego plutonu, Tadeusz Zieleniewski „Zgraja” – dowódca czwartego plutonu i kpr. pchor. Alfred Kenitz „Swingower” – szef informacyjno-oświatowy¹.

Każdy pluton składał się z dwóch drużyn po dwie sekcje. Jedynie czwarty pluton składał się z jednej drużyny i jednej sekcji.

W wyniku umowy scaleniowej Komendy Głównej NSZ i Komendy Głównej AK, w maju 1944 r. na Podlasiu „Młodzieżówka” rozkazem Komendanta Okręgu została przekazana jako autonomiczny oddział w struktury XII KO NSZ-AK pod dowództwo Komendanta Okręgu NSZ-AK kpt. Szczepana Piszczka „Tomasza”².

Na Podlasiu „Młodzieżówka” miała swoje pismo, które nosiło tytuł „Młody Polak”, do którego po kilku numerach dodano tytuł „Pismo Młodzieży NSZ”. Było one odbijane na powielaczu w formacie A-4 i o objętości 8 stron. Nakład pisma wahał się od 100 do 150 egz. Był to dwutygodnik, którego pierwszy numer ukazał się

¹ W. Charczuk, *Formacje zbrojne Obozu Narodowego na południowym Podlasiu w latach 1939-1947*, Siedlce 2003, s. 114.

² T. Jaworowski „Jata”, *Moje wspomnienia o Młodzieżówce NSZ-AK*, Zakopane, lipiec 1993 r., zbiory własne Zygmunta Goławskiego.

w styczniu 1944 r. Skład redakcji stanowili: Tadeusz Jaworowski „Jata” jako redaktor naczelny, Tomasz Skup „Ryszard”, Stanisław Okniński „Zych”, Alfred Kenitz „Swingower”. Na stronie tytułowej znajdował się rysunek Miecza Chrobrego, symbol przedwojennego ONR „Falanga”³.

Stroną techniczną „Młodego Polaka” zajmował się Stanisław Okniński „Zych”, który wspólnie z Mieczysławem Rejenciakiem „Konrad” odbijał pismo w jego mieszkaniu na powielaczu. Artykuły pisali Tadeusz Jaworowski „Jata” i Tomasz Skup „Ryszard”. Natomiast informacje uzyskiwano z polskojęzycznego serwisu radiowego BBC i Głosu Ameryki z Waszyngtonu. Serwisem informacyjnym dla pisma zajmował się Alfred Kenitz „Swingower”.

Matryce, papier i farby pozyskiwano dzięki wsparciu szefa Oddziału VI propagandy XII KO NSZ „Podlasie” ppor. Mariana Karsuskiego „Marian”. Warto wspomnieć, że koszty druku „Młodego Polaka” pokrywał wydział propagandy, natomiast wszystkie prace redakcyjne były wykonywane bezpłatnie.

Pismo miało charakter ideowo-wychowawczy. Było adresowane do młodzieży. Główny nacisk położono na potrzebę odbudowy państwa narodowego, z granicą zachodnią na Nysie Łużyckiej i Odrze. Ponadto akcentowano przyłączenie do Polski Prus Wschodnich. Sporo miejsca poświęcano zagrożeniu Polski przez komunizm⁴. Ponadto pismo zawierało informacje o bieżących wydarzeniach na froncie wschodnim i zachodnim oraz omawiało sprawy polityczne, dotyczące Polski i przyszłej Europy⁵.

Pismem młodzieżówki interesowało się Biuro Informacji i Propagandy AK w Siedlcach, które tak charakteryzowało redakcję „Młodego Polaka”: „Grupa Młodych NSZ (absolwenci liceum) wydają własne pismo «Młody Polak», gdzie w sposób ideowy chcą dogadać się z tezami politycznymi M.P., a zaś w stosunku do Piłsudskiego mają zapatrywania pozytywne, uznając jego dorobek na równi z dorobkiem Dmowskiego. Ta grupa młodzieży, krytycznie myśląca, wyrabia się ideowo samodzielnie. SN w tej grupie młodzieży wpływu nie posiada. Naród i związane z tym kwestie są specjalnymi studiami ideowymi tej grupy”⁶.

Dwie trzecie nakładu było rozprowadzane wśród członków młodzieżówki, resztę przekazywano do wydziału propagandy w celu kolportażu. „Młody Polak” wychodził regularnie, cieszył się dużym zainteresowaniem czytelników, co też dawało zespołowi redakcyjnemu doping do dalszej pracy. Pismo odgrywało pozytywną rolę wychowawczą oraz stanowiło podstawę ideową młodzieży narodowej w Siedlcach i na terenie XII KO NSZ. Redakcja otrzymywała od czytelników liczne pytania, sugestie, propozycje tematyczne. One też nadawały pismu charakter⁷.

³ Tamże, s. 12 i nast.

⁴ W. J. Muszyński, *W walce o wielką Polskę. Propaganda zaplecza politycznego Narodowych Sił Zbrojnych (1939-1945)*, Biała Podlaska-Warszawa 2000, s. 185; M. Orłowski, *Konspiracyjna prasa Obozu Narodowego z lat 1944-1947*, [w:] *Narodowcy. Myśl polityczna i społeczna Obozu Narodowego w Polsce w latach 1944-1947*, red. L. Kulińskiej, Warszawa-Kraków 2001, s. 157-162.

⁵ Zbiór pism u autora.

⁶ Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Armia Krajowa, sygn. 203/X-69, k. 145 - miesięczny raport informacyjny BiP AK.

⁷ T. Jaworowski „Jata”, dz. cyt., s. 24.

Ostatnie dwa numery pisma „Młody Polak” ukazały się już po wkroczeniu Armii Czerwonej do Siedlec w sierpniu 1944 r. W treści zawierały odczucia i poglądy dotyczące aspektu wybuchu zrywu wolnościowego w Warszawie 1 sierpnia 1944 r. Por. Tadeusz Jaworowski „Jata” podjął próbę stworzenia oddziału partyzanckiego w celu udzielenia pomocy walczącej stolicy. Po skontaktowaniu się z KO mjr. Szczepanem Piszczkiem (który odniósł się sceptycznie do pomysłu), por. „Jata”, ze względu na internowanie wszystkich oddziałów AK i NSZ, które szły na pomoc z odsieczą walczącej stolicy, przez jednostki Armii Czerwonej, NKWD i Smiersz, nie doszło do wymarszu oddziału NSZ-AK do Warszawy.

